

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JULIANE KOKOTT

8 päivänä syyskuuta 2005¹

I Johdanto

II Asiaa koskeva lainsäädäntö

A Yhteisön tullikoodeksi

1. Käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisumenettely koskee tullioikeuden kysymyksiä, jotka liittyvät vuonna 1997 tapahtuneeseen alkuperältään vahvistamattoman voin tuontiin yhteisön tullialueelle. Pääasiassa on kyse siitä, voidaanko soveltaa *takautuvasti* yhteisön tullikoodeksin² 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa, jota käytetään,³ ja siitä, miten tätä säännöstä on tulkittava.⁴ Säännöksessä määritetään yksityiskohtaisesti, missä oloissa vilpittömässä mielessä toimivat tullivelan maksamisesta vastuussa olevat velalliset voivat välttyä lain mukaisten tuontitullien jälkikannosta, kun tulliviranomaisille on sattunut kolmannelta maasta tuodun tavaran etuuskohteluun oikeuttavaa asemaa koskeva erehdys.

2. Käsiteltävänä olevaa asiaa koskevat yhteisön oikeuden säännöt muodostuvat tullikoodeksin säännöksistä, jotka koskevat tullien määrän kirjaamista kirjoihin ja antamista tiedoksi velalliselle (tullikoodeksin 217 artikla ja sitä seuraavat artiklat).

3. Tullikoodeksin 220 artiklassa säädettiin sen alkuperäisessä, 1.1.1994 alkaen voimassa olleessa muodossa muun muassa seuraavaa:

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

2 – Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1), jäljempänä tullikoodeksi.

3 – Yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 muuttamisesta 16 päivänä marraskuuta 2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2700/2000 (EYVL L 311, s. 17), jäljempänä myös asetus N:o 2700/2000.

4 – Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon tulkinnasta on kysymys myös kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa C-311/04 (Algemene Scheps Agentuur Dordrecht).

”1. Jos tullivelasta johtuvaa tullien määrää ei ole kirjattu tileihin 218 ja 219 artiklan mukaisesti, tai jos se on kirjattu tileihin lain mukaan kannettavaa määrää pienempänä, kannettava tai kannettavaksi jäävä tullien määrä on kirjattava tileihin kahden päivän kuluessa siitä päivästä, jona tulliviranomaiset

ovat todenneet tilanteen ja voivat laskea lain mukaan kannettavan tullien määrän sekä osoittaa velallisen (jälkikäteen tapahtuva tileihin kirjaaminen). Tätä määräaika voidaan pidentää 219 artiklan mukaisesti.

sai seuraavan muodon (jäljempänä myös tullikoodeksiin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uusi sanamuoto):⁵

2. Lukuun ottamatta 217 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitettuja tapauksia tileihin kirjaaminen ei tapahdu jälkikäteen, jos:

”Lukuun ottamatta 217 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitettuja tapauksia tileihin kirjaaminen ei tapahdu jälkikäteen, jos:

--

--

b) lain mukaan kannettavien tullien määrät ovat jääneet kirjaamatta tileihin tulliviranomaisten erehdyksen vuoksi, jota osaltaan vilpittömässä mielessä toiminut ja kaikkia voimassa olevia tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä noudattanut velan maksamisesta vastuussa ollut ei ole voinut kohtuudella havaita, --.”

b) lain mukaan kannettavien tullien määrät ovat jääneet kirjaamatta tileihin tulliviranomaisen erehdyksen vuoksi, jota osaltaan vilpittömässä mielessä toiminut ja kaikkia voimassa olevia tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä noudattanut velan maksamisesta vastuussa oleva henkilö ei ole voinut kohtuudella havaita.

Jos tavaroiden tullietuuskohteluun oikeuttavan aseman määrittämisessä noudatetaan hallinnollisen yhteistyön järjestelmää, johon kolmannen maan viranomaiset osallistuvat, näiden viran-

4. Asetuksessa, joka tuli voimaan 19.12.2000, 220 artiklan 2 kohdan b alakohta

5 - Vrt. asetuksen N:o 2700/2000 1 artiklan 16 kohta ja 2 artikla.

omaisten toimesta tapahtuvaa virheelliseksi osoittautuvan todistuksen antamista pidetään erehdyksenä, jota ei ole edellisessä alakohdassa tarkoitettulla tavalla voitu kohtuudella havaita.

B Euroopan yhteisöjen ja Viron tasavallan välinen vapaakauppasopimus

Virheellisen todistuksen antamista ei kuitenkaan pidetä erehdyksenä, jos todistus perustuu viejän antamaan virheelliseen selvitykseen tosiasioista, paitsi erityisesti silloin, kun on ilmeistä, että todistuksen antaneet viranomaiset tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että tavarat eivät olleet oikeutettuja etuuskohteluun.

5. Brysselissä 18.7.1994 allekirjoitettuun Euroopan yhteisöjen ja Viron tasavallan väliseen vapaakauppasopimukseen⁶ on liitetty käsitteen ”alkuperätuotteet” määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskeva pöytäkirja N:o 3, joka uudistettiin 1.4.1997 alkaen⁷ (jäljempänä pöytäkirja N:o 3).

Velan maksamisesta vastuussa olevan henkilön vilpittömään mieleen voidaan vedota, jos hän pystyy osoittamaan toimineensa kyseisten kaupallisten toimien aikana asianmukaista huolellisuutta noudattaen varmistaakseen, että kaikki etuuskohtelun edellytykset ovat täytyneet.

6. Jotta Viron alkuperätuotteet saisivat yhteisöön tuotaessa vapaakauppasopimuksen mukaiset edut, on tavallisesti esitettävä liitteessä III olevan mallin mukainen pöytäkirjan N:o 3 16 artiklassa tarkoitettu EUR.1-tavaratodistus.

Velan maksamisesta vastuussa oleva henkilö ei voi kuitenkaan vedota vilpittömään mieleen, jos komissio on julkaissut Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ilmoituksen, jossa todetaan, että on perusteltua aihetta epäillä, ettei edunsaajamaa sovelta etuuskohtelujärjestelmää moitteettomasti. ”

6 – Euroopan atomienergiayhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön sekä Viron tasavallan välinen vapaakauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteitä koskeva sopimus (EYVL 1994, L 373, s. 2; jäljempänä vapaakauppasopimus). Vapaakauppasopimus korvattiin myöhemmin Eurooppa-sopimuksella Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Viron tasavallan välisestä assosioinnista (joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 12.6.1995, EYVL 1998, L 68, s. 3). Käsiteltävänä olevassa tapauksessa voidaan soveltaa ajallisesti aiempaa vapaakauppasopimusta.

7 – Euroopan atomienergiayhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön sekä Viron tasavallan välisen sekakomitean 6.3.1997 tekemä päätös N:o 1/97 vapaakauppa ja kaupan liitännäistoimenpiteitä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 3 muuttamisesta (EYVL L 111, s. 1). Tämä päätös on sen 2 artiklan mukaisesti tullut voimaan 1.4.1997.

7. Pöytäkirjan N:o 3 17 artikla, jonka otsikkona on "EUR.1-tavaratodistuksen tavantomainen antamismenettely", sisältää seuraavan 3 kohdan:

"EUR.1-tavaratodistusta hakevan viejän on oltava valmis milloin tahansa sen viejämään tulliviranomaisten pyynnöstä, jossa EUR.1-tavaratodistus annetaan, esittämään kaikki tarvittavat asiakirjat, joilla todistetaan tuotteiden alkuperäasema sekä tämän pöytäkirjan muiden vaatimusten täytyminen."

8. Saman pöytäkirjan 28 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

9. Pöytäkirjan 32 artiklan, jonka otsikkona on "Alkuperäselvityksen tarkastaminen", 1 ja 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Alkuperäselvityksen jälkitarkastus suoritetaan pistokokein tai aina kun tuojamaan tulliviranomaisilla on aihetta epäillä tällaisten asiakirjojen aitoutta, tuotteiden alkuperäasemaa tai muiden tässä pöytäkirjassa määrättyjen vaatimusten täyttymistä."

--

"1. Viejän, joka hakee EUR.1-tavaratodistusta, on säilytettävä 17 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut asiakirjat vähintään kolme vuotta."

3. Tarkastuksen suorittavat viejämään tulliviranomaiset. Tätä varten niillä on oikeus vaatia todistusaineistoa ja tarkastaa viejän tilejä tai tehdä muita tarpeelliseksi katsomiaan tarkastuksia."

--

3. Viejämään tulliviranomaisten, jotka antavat EUR.1-tavaratodistuksen, on säilytettävä -- hakemuslomake vähintään kolme vuotta."

10. Pöytäkirjan N:o 3 31 artiklan 2 kohdassa määrätään vielä, että yhteisö ja Viro avustavat toisiaan toimivaltaisten tullihallintojen välityksellä tarkastaessaan EUR.1-tavaro-

distusten ja kauppalaskuilmoitusten aitoutta sekä näissä asiakirjoissa annettujen tietojen oikeellisuutta.

myöntäneet viejän, virolaisen AS Lacto Ltd -nimisen yrityksen (jäljempänä Lacto), kirjallisesta pyynnöstä.

III Tosiseikat ja pääasia

11. Vuonna 1997, siis ennen Viron liittymistä Euroopan unionin jäseneksi, Virosta tuotiin yhteisöön voita muita maita edullisemmalla tullitariffilla. Tämän etuuskohtelun perustana oli Euroopan yhteisön ja Viron tasavallan välinen vapaakauppasopimus.

12. Alankomaalainen yritys Beemsterboer Coldstore Services BV (jäljempänä Beemsterboer), joka harjoittaa tulliasioitsijatoimintaa, tullasi voin ja toimitti Alankomaiden toimivaltaisille viranomaisille Hoogwegt International BV:n (jäljempänä Hoogwegt) nimissä useita ilmoituksia voin luovuttamisesta vapaaseen vaihdantaan.

13. Tulli-ilmoituksissa voin alkuperämaaksi ilmoitettiin aina Viro. Todisteeksi voin virolaisesta alkuperästä esitettiin EUR.1-tavaratodistus, jonka Viron tulliviranomaiset olivat

14. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan Hoogwegtin edustajat vierailivat Lactossa useita kertoja ennen liikesuhteen aloittamista arvioidakseen yrityksen luotettavuutta. Lisäksi Hoogwegt edellytti Lacton kanssa tekemissään sopimuksissa, että voikuljetusten mukana toimitetaan aina asiakirjat, joista käy ilmi voin virolainen alkuperä, että voin liitteenä on oltava EUR.1-tavaratodistus ja että voin virolaisen alkuperän on selvästi käytävä ilmi pakkauksista.

15. Sen jälkeen kun oli saatu vihjeitä EU:n ja Viron välisestä voin karusellikaupasta,⁸ yhteisön valtuuskunta teki maaliskuussa 2000 yhteistyössä Viron tulliviranomaisten kanssa tarkastuskäynnin Viroon. Käynnin aikana tarkastettiin muun muassa Lacto. Tarkastuksen kohteena oli myös kantajan antamien EUR.1-tavaratodistusten oikeellisuus.

⁸ – Voin vienti yhteisöstä Viroon ja tuonti sen jälkeen takaisin yhteisöön.

16. Tämän tarkastuskäynnin aikana Lacto ei kyennyt todistamaan yhteisöön viedyn voim virolaista alkuperää, eikä se etenkään ollut säilyttänyt alkuperäisiä asiakirjoja, jotka olisivat vahvistaneet voim alkuperän. Samanlaisesti kävi ilmi, että Viron tulliviranomaiset eivät olleet milloinkaan aiemmin todella tarkastaneet Lactoa, vaan olivat ainoastaan pyytäneet aika ajoin Lactoa toimittamaan EUR.1-tavaratodistusten myöntämisen yhteydessä yleiset asiakirjat, esimerkiksi maidonostosopimukset ja vastaavat maksuasikirjat.

17. Viron Tallinnan tullitarkastusviranomaisen totesi 14.7.2000 tehdyllä päätöksellä kyseiset EUR.1-tavaratodistukset pätemättömiksi ja peruutti ne. Lacton valitettua päätöksestä Estonian Customs Board antoi kuitenkin 11.9.2000 päätöksen, jolla se kumosi tullitarkastusviranomaisen päätöksen muutoksiin vedoten.⁹

18. Sen jälkeen Alankomaiden tulliviranomaiset kantoivat Beemsterboerilta yhteensä 1 697 095,50 Alankomaiden guldenin (NLG) (770 107,36 euron) tullit. Beemsterboer on hakenut muutosta päätökseen tuloksetta ja

on nyttemmin nostanut asiasta kanteen Gerechtshof te Amsterdamissa (jäljempänä myös ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuim tai kansallinen tuomioistuim).

IV Ennakkoratkaisupyyntö ja asian käsittelyn vaiheet

19. Gerechtshof te Amsterdamin tulliasioiden jaosto on keskeyttänyt asian käsittelyn 14.6.2004 tekemällään päätöksellä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa mahdollista soveltaa tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt ja jälkitullaus tehty ennen kyseisen säännöksen voimaantuloa?

2) Jos 1. kysymykseen vastataan myöntävästi: onko EUR.1-tavaratodistusta, jota ei siitä syystä, ettei niiden tavaroiden alkuperää, joille todistus on myönnetty, pystytä vahvistamaan jälkitarkastuksessa, ole mahdollista todeta tosiasiallisesti virheelliseksi, ja tuotteiden tullietuuskohtelu evätään ainoastaan tästä syystä, pidettävä tullikoodeksin

⁹ - Beemsterboerin ja Hoogwegtin antamien tietojen mukaan kumoaminen perustui toimivallan puuttumiseen.

220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uudessa sanamuodossa tarkoitettuna ”virheellisenä todistuksena”, ja ellei näin ole, onko maksuvelvöllisellä siitä huolimatta mahdollisuus vedota menestyksellisesti kyseiseen säännökseen?

V Arviointi

A Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys: tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon soveltaminen takautuvasti

3) Jos 2. kysymykseen vastataan myöntävästi: kenellä on sen todistustaakka siitä, että todistus perustuu viejän ilmoittamiin virheellisiin tosiseikkoihin, ja vastaavasti kenen on todistettava, että todistuksen myöntäneet viranomaiset ilmeisestikin tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että tuotteet eivät täyttäneet tullietuuskohtelun myöntämisen edellytyksiä?

4) Jos 1. kysymykseen vastataan kieltävästi: onko maksuvelvöllisen mahdollista tilanteessa, jossa jälkikäteen ei ole mahdollista vahvistaa, että tulliviranomaiset ovat alun perin myöntäneet EUR.1-tavaratodistuksen oikein perusteiden ja virheettömästi, vedota menestyksellisesti tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan alkuun ja b alakohtaan siinä muodossa kuin ne olivat 19.12.2000 saakka?”

21. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään *Gerechthshof te Amsterdam* haluaa selvittää, voidaanko tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa soveltaa myös tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt ja jälkitullaus on tehty ennen kyseisen säännöksen voimaantuloa. Ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin haluaa siis selvittää tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon mahdollisen takautuvan vaikutuksen.

22. , jolla tullikoodeksiin lisättiin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uusi sanamuoto, joka tuli voimaan 19.12.2000, ei säädetä siirtymäsäännöksistä. Sen vuoksi on selvitettävä tulkitsemalla, voidaanko tätä uutta sanamuotoa soveltaa takautuvasti. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se riippuu pääasiassa siitä, onko säännös menettelysäännös vai aineellisoikeudellinen säännös. *Menettelysäännöksiä* voidaan yleensä soveltaa kaikkiin niiden voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin, kun taas *aineellisoikeudelliset säännökset*

20. *Beemsterboer* ja *Hoogwegt* ovat esittäneet yhteiset kirjalliset huomautuksensa. Lisäksi kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Alankomaiden hallitus, Italian hallitus ja komissio.

nökset suunnitellaan yleensä niin, että ne eivät koske ennen niiden voimaantuloa tapahtuneita tosiseikkoja.¹⁰

23. Tullikoodeksin 217–221 artiklaa edeltävissä säännöksissä eli¹¹ menettelylliset ja aineellisoikeudelliset ainekset liittyivät erottamattomasti toisiinsa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ne muodostivat jakamattoman kokonaisuuden, jonka joitakin säännöksiä ei voitu niiden ajallisen vaikutuksen osalta tarkastella erikseen.¹² Käsiteltävänä olevan asian yhteydessä voidaan jättää tutkimatta, muodostavatko tullikoodeksin 217–221 artikla tällaisen jakamattoman kokonaisuuden vai pitääkö niitä tarkastella erikseen.¹³ Tässä yhteydessä olennainen säännös, tullikoodeksin 220 artikla, sisältää nimittäin joka tapauksessa sekä menettelyllisiä että aineellisoikeudellisia aineksia.

24. Säännöksen sanamuoto ja normatiivinen sisältö antavat tosin ensi silmäyksellä aiheen olettaa säännöksen painopisteen olevan menettelyllisissä aineksissa; tullikoodeksin 220 artiklassa käsitellään nimittäin tileille kirjaamista ja säädetään määrääjasta, eikä artiklaan sisälly tullivelan määrää koskevia itsenäisiä säännöksiä, vaan siinä viitataan ”lain mukaan kannettavaan määrään”. Jos kuitenkin ajatellaan, että tässä säännöksessä, myös sen uudessa sanamuodossa, pyritään tasapainoon julkisen vallan taloudellisen edun ja tullivelan maksamisesta vastuussa olevan velallisen oikeutetun luottamuksen välillä, käy selvästi ilmi, että sillä on joka tapauksessa myös aineellisoikeudellinen sisältö: tullikoodeksin 220 artiklan tarkoituksena on lopulta selvittää, onko tullivelan maksamisesta vastuussa olevan velallisen maksettava lain mukaan kannettavan tullin määrä (jälkikannossa) vai ei.

10 – Vrt. yhdistetyt asiat 212/80–217/80, *Salumi ym.*, joita on kutsuttu myös nimellä *Salumi II*, tuomio 12.11.1981 (Kok. 1981, s. 2735, 9 kohta); yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, *CT Control (Rotterdam)* ja *JCT Benelux v. komissio*, tuomio 6.7.1993 (Kok. 1993, s. I-3873, 22 kohta); asia C-61/98, *De Haan*, tuomio 7.9.1999 (Kok. 1999, s. I-5003, 13 kohta); asia C-251/00, *Ilumitronica*, tuomio 14.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10433, 29 kohta) ja yhdistetyt asiat C-361/02 ja C-362/02, *Tsapalos ja Diamantakis*, tuomio 1.7.2004 (Kok. 2004, s. I-6405, 19 kohta).

11 – Tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitettuihin tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkittelyä 24 päivänä heinäkuuta 1979 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1697/79, joka sisältää velvoitteen maksaa tällaiset velat (EYVL L 197, s. 1).

12 – Edellä alaviiteessä 10 mainitut yhdistetyt asiat *Salumi II* (tuomion 11 kohta) ja asia C-261/96, *Conserchmica*, tuomio 6.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6177, 17 kohta).

13 – Tullikoodeksin säännösten erillistä tarkastelua tukee erityisesti julkisasiamies *Jacobsin* 30.6.2005 tekemä ratkaisuehdotus asiassa C-201/04, *Molenbergnatie* (tuomio 23.2.2006, Kok. 2006, s. I-2019, ratkaisuehdotuksen 40 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Myös asiassa C-156/00, *Alankomaat v. komissio*, 13.3.2003 annettu tuomio (Kok. 2003, s. I-2527, 35, 36 ja 62–67 kohta) voidaan ymmärtää niin, että tullikoodeksia ei tarkastella kokonaisuutena, vaan sen säännöksiä tarkastellaan erillisinä.

25. Koska kyseessä ei ole pelkkä menettelysäännös, pääasian kaltaiseen tosiseikastoon, jonka mukaan tullivelka on syntynyt ja jälkikanto on tapahtunut ennen 19.12.2000, pitäisi lähtökohtaisesti soveltaa tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan alkuperäistä sanamuotoa eikä sen uutta sanamuotoa.¹⁴

14 – Vastaavasti edellä alaviiteessä 13 mainittu asia *Alankomaat v. komissio* (tuomion 36 kohta) ja edellä alaviiteessä 10 mainittu asia *Ilumitronica* (tuomion 30 ja 36 kohta ja sitä seuraavat kohdat), jotka liittyvät tullikoodeksin ja asetuksen N:o 1697/79 sitä edeltävien säännösten suhteeseen. Vrt. myös asetuksen N:o 1697/79 ja sitä edeltävän kansallisen lausäändännön suhde edellä alaviiteessä 10 mainituissa yhdistetyissä asioissa *Salumi II* (tuomion 12, 15 ja 16 kohta), edellä alaviiteessä 12 mainitussa asiassa *Conserchmica* (tuomion 18, 21 ja 23 kohta) ja yhdistetyissä asioissa C-31/91 ja C-44/91, *Lageder ym.*, tuomio 1.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1761, 26 kohta).

26. Myös sisällöltään aineellisoikeudellisia säännöksiä voidaan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin poikkeuksellisesti tulkita siten, että ne koskevat ennen niiden voimaantuloa tapahtuneita tosiseikkoja, jos ”niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus”.¹⁵ Tällöin on ratkaisevaa, että ei rikota *oikeusvarmuuden* ja *luottamuksensuojan* periaatteita, joihin aineellisoikeudellisten säännösten takautuvan soveltamisen kielto viime kädessä perustuu.¹⁶ Yhteisön aineellisen oikeuden säännösten takautuva soveltaminen on nimittäin luvallista vain, ”kun tavoiteltava päämäärä edellyttää sitä ja kun niiden, joita asia koskee, perusteltua luottamusta kunnoitetaan asianmukaisesti”.¹⁷

2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon soveltamista takautuvasti.

28. On syytä muistuttaa siitä, että *oikeusvarmuuden periaate* on yhteisön oikeuden peruseriaate, joka edellyttää erityisesti lainsäädännön selkeyttä eli sitä, että säännösten on oltava selviä ja täsmällisiä, jotta maksuvelvolliset voivat ilman epävarmuutta saada tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin.¹⁸

27. Käsiteltävänä olevassa asiassa kunnioitetaan sekä oikeusvarmuuden periaatetta että luottamuksensuojan periaatetta. Kumpikaan periaate ei estä tullikoodeksin 220 artiklan

29. Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon pääasiallisena tarkoituksena oli nimenomaan lisätä lainsäädännön selkeyttä kodifioimalla ja täsmentämällä tähänastista tullien jälkikantaa koskevaa lainsäädäntöä. Sen tarkoituksena ei ollut, kuten komissio osuvasti toteaa, säännöksen muuttaminen vaan ainoastaan kolmansista maista tuotavien tavaroiden etuuskohtelun muodostaman erikoistapauksen selkeyttäminen. Yhteisön lainsäätävä piti tarpeellisenä määritellä tarkemmin säännökseen jo sisällytyneet käsitteet ”tulliviranomaisen erehdys” ja ”velan maksamisesta vastuussa olevan vilpittömän mieli”.¹⁹

- 15 – Asia C-34/92, *GruSa Fleisch*, tuomio 15.7.1993 (Kok. 1993, s. I-4147, 22 kohta); yhdistetyt asiat C-74/00 P ja C-75/00 P, *Falck ym. v. komissio*, tuomio 24.9.2002 (Kok. 2002, s. I-7869, 119 kohta) ja edellä alaviitteessä 10 mainitut yhdistetyt asiat *Salumi II* (tuomion 9 kohta); vastaavasti asia 234/83, *Gesamthochschule Duisburg*, tuomio 29.1.1985 (Kok. 1985, s. 327, 20 kohta).
- 16 – Edellä alaviitteessä 10 mainitut yhdistetyt asiat *Salumi II* (tuomion 10 kohta); edellä alaviitteessä 15 mainittu asia *GruSa Fleisch* (tuomion 22 kohta) ja asia 21/81, *Bout*, tuomio 10.2.1982 (Kok. 1982, s. 381, 13 kohta).
- 17 – Asia 98/78, *Racke*, tuomio 25.1.1979 (Kok. 1979, s. 69, Kok. Ep. IV, s. 297, 20 kohta); asia 99/78, *Decker*, tuomio 25.1.1979 (Kok. 1979, s. 101, 8 kohta); edellä alaviitteessä 10 mainitut yhdistetyt asiat *Salumi II* (tuomion 10 kohta); edellä alaviitteessä 15 mainittu asia *GruSa Fleisch* (tuomion 22 kohta); edellä alaviitteessä 15 mainittu asia *Falck* (tuomion 119 kohta); asia C-459/02, *Gerekens ym.*, tuomio 15.7.2004 (Kok. 2004, s. I-7315, 23 ja 24 kohta) ja asia C-376/02, *Stichting Goed Wonen*, tuomio 26.4.2005 (Kok. 2005, s. I-3945, 32 ja 33 kohta). Mainittu oikeuskäytäntö koskee tosin sitä, että itse lainsäätävä säätää takautuvasta vaikutuksesta. Kuten erityisesti yhdistetyissä asioissa *Salumi II* ja asiassa *Falck* annetut tuomiot osoittavat, yhteisöjen tuomioistuin perustaa päätöksensä samaan oikeuskäytäntöön myös, kun yhteisön aineellisen oikeuden säännös on tulkittamalla selitettävä poikkeuksellisesti takautuvasti sovellettavaksi.

- 18 – Vakiintunut oikeuskäytäntö; vrt. asia C-110/03, *Belgia v. komissio*, tuomio 14.4.2005 (Kok. 2005, s. I-2801, 30 kohta) ja asia C-17/03, *Vereniging voor Energie, Milieu en Water ym.*, tuomio 7.6.2005 (Kok. 2005, s. I-4983, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 19 – Vrt. asetuksen N:o 2700/2000 11 perustelukappale.

30. Jo 5 artiklan 2 kohdan, tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan edeltäjän, tulkinta tarjosi sisällöllisesti olennaisia osia siitä, mitä säännöksen uudistamisen myötä nyt on nimenomaisesti kirjoitettu asetustekstiin. Siihen sisältyi esimerkiksi jo se, että virheellisen EUR.1-tavaratodistuksen antamista ei pidetä erehdyksenä, jos todistus perustuu viejän antamaan virheelliseen selvitykseen tosiasioista, paitsi erityisesti silloin, kun on ilmeistä, että todistuksen antaneet viranomaiset tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että tavarat eivät olleet oikeutettuja etuuskohteluun.²⁰ Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon tarkoituksena ei siis ollut oikeustilan muuttaminen vaan lainsäädännön selkeyttäminen ja samalla oikeusvarmuuden lisääminen.

31. Myös luottamuksensuojan periaate kuuluu yhteisön peruseriaatteisiin. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikilla taloudellisilla toimijoilla, joille yhteisöjen toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, on mahdollisuus vedota luottamuksen suojan periaatteeseen.²¹

32. Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uudella sanamuodolla ei heikennetä vaan ehkä vahvistetaan kyseisen taloudellisen toimijan luottamuksensuojaa kolmansista maista tuotavien tavaroiden etuuskohtelua koskevien tulliviranomaisen erehdyksen yhteydessä. Säännöksessä nimittäin käsiteltiin jo tähänkin asti tulliviranomaisen erehdykseen liittyvänä sitä, millä edellytyksillä lain mukaisia tulleja ei voida luottamuksensuojaan liittyvistä syistä periä vilpittömässä mielessä toimivalta tullivelan maksamisesta vastuussa olevalta velalliselta,²² ja tässä säännöksessä tarkoitettuihin erehdyksiin kuului sen alkuperäisessä sanamuodossa myös virheellisten todistusten antaminen kolmansista maista tuotavien tavaroiden etuuskohtelun yhteydessä. Säännöksen uuden sanamuodon tarkoituksena on, kuten jo todettiin, ainoastaan kodifioida ja täsmentää tätä erikoistapausta koskevaa tähänastista oikeustilaa.

33. Koska tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uudella sanamuodolla pääasiallisesti selkeytetään mutta ei muuteta olennaisesti tähänastista oikeustilaa, uuden sanamuodon takautuvasta soveltamisesta ei synny vaaraa taloudellisten toimijoiden perusteettomasta *epätasa-arvoisesta kohtelusta*²³ sen mukaan, onko toimivaltainen viranomainen kantanut ennen 19.12.2000

20 - Vrt. yhdistetyt asiat C-153/94 ja C-201/94, Faroe Seafood ym., tuomio 14.5.1996 (Kok. 1996, s. I-2165, 91–97 kohta, erityisesti 92, 95 ja 97 kohta) yhtäältä ja tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan uusi sanamuoto toisaalta.

21 - Vakiintunut oikeuskäytäntö; vrt. edellä alaviitteessä 17 mainittu asia *Gerekens* (tuomion 28 kohta); edellä alaviitteessä 18 mainittu asia *Vereiniging voor Energie, Milieu en Water* (tuomion 73 kohta) sekä yhdistetyt asiat C-37/02 ja C-38/02, *Di Lenardo* ja *Dilexport*, tuomio 15.7.2004 (Kok. 2004, s. I-6945, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 - Vrt. asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan mainittua säännöstä edeltävää säännöstä koskeva asia C-250/91, *Hewlett Packard*, tuomio 1.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1819, 46 kohta).

23 - Tähän aineellisoikeudellisten säännösten takautuvaan soveltamiseen liittyvään vaaraan viitataan erityisesti edellä alaviitteessä 10 mainituissa yhdistetyissä asioissa *Salumi II* (tuomion 14 kohta).

kertyneet lain mukaiset tuontitullit ennen uuden sanamuodon voimaantuloa vai sen jälkeen.

34. Oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet ja yhdenvertaisuusperiaate eivät siis ole esteenä tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon takautuvalle soveltamiselle.

35. Tästä syystä päädyn siihen lopputulokseen, että tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa voidaan soveltaa myös tullivelkoihin, jotka ovat syntyneet ja joiden jälkitullaus on tehty ennen kyseisen säännöksen voimaantuloa.

B Toinen ennakkoratkaisukysymys: virheelliseksi todistamattomien EUR.1-tavaratodistusten käsittely

Toisen kysymyksen ensimmäinen osa: ”virheellisen todistuksen” käsite

36. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisessä osassa ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin pyytää tietoa

tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uudessa sanamuodossa käytettävän käsitteen ”virheellinen todistus” tulkinnasta. Pääasiallisesti se haluaa tietää, onko EUR.1-tavaratodistusta pidettävä aina virheellisenä todistuksena, jos siihen merkittyä alkuperää ei ole pystytty vahvistamaan jälkitarkastuksessa.

37. Tämä toinen kysymys perustuu siihen, että käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida kansallisen tuomioistuimen kuvaamien tosiseikkojen perusteella todeta yksiselitteisesti, olivatko riidanalaiset EUR.1-tavaratodistukset oikeita vai virheellisiä. Todistusten virheellisyydestä ei ole yksiselitteisiä todisteita, mutta toisaalta vientiä harjoittava Lacto ei kykene todistamaan niiden oikeellisuuttaan, koska se ei ole säilyttänyt tarvittavia asiakirjoja.

38. Vapaakauppasopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 3 16 artiklan mukaan Virosta yhteisöön tuotavien tuotteiden pöytäkirjan mukainen alkuperäasema todistetaan EUR.1-tavaratodistuksella. Tällainen todistus on siis tuotujen tavaroiden alkuperää koskeva todistusasiakirja,²⁴ ja se esitetään toimivaltaisille

²⁴ – Vrt. myös vastaavia sopimuksia koskeva asia C-12/92, Huygen, tuomio 7.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6381, 16 kohta); edellä alaviitteessä 20 mainitut yhdistetyt asiat Faroe Seafood ym. (tuomion 16 kohta) ja asia C-334/93, Bonapharma, tuomio 23.2.1995 (Kok. 1995, s. I-319, 16 kohta).

viranomaisille tullioikeudellisen etuuskohtelun säilyttämiseksi.

39. EUR.1-tavaratodistuksessa annetun alkuperäilmoituksen oikeellisuus voidaan tosin – kuten käsiteltävänä olevassa asiassa – tarkastaa jälkikäteen, myös yhteisön lähettämän valtuuskunnan toimesta.²⁵ Yhteisöjen tuomioistuin toteaa tällaisen tarkastuksen seurauksista asiassa Faroe Seafood antamassaan tuomiossa seuraavaa:

”Kun jälkikäteen toimitettavassa tarkastuksessa ei voida vahvistaa EUR.1-tavaratodistuksessa ilmoitettua tavarankäytön alkuperää, on katsottava, että tavarankäytön alkuperä on tuntematon ja että EUR.1-tavaratodistus ja tariffietuus on myönnetty väärin perustein. Sen jäsenvaltion tulliviranomaisten, johon tuonti tapahtuu, on tällöin periaatteessa ryhdyttävä tuonnin yhteydessä kantamatta jääneiden tullien kantamiseen jälkikäteen.”²⁶

40. EUR.1-tavaratodistuksen todistusvoimaa voidaan näin ollen horjuttaa jälkikäteen

sella.²⁷ Jos tällaiset jälkikäteen tarkastukset johtavat päätelmään, että kyseisen tavarankäytön alkuperä on tuntematon, siitä seuraa väistämättä, että EUR.1-tavaratodistus osoittautuu jälkikäteen virheelliseksi, koska siihen on merkitty tavarankäytön alkuperämaaksi jokin maa. Tavarankäytön alkuperän tuntemattomuus ja EUR.1-tavaratodistuksen virheellisyys ovat toisin sanoen saman kolikon kaksi puolta.

41. Jos EUR.1-tavaratodistus katsottaisiin käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tapauksessa edelleen virheelliseksi, siitä seuraisi, että sitä voitaisiin edelleen käyttää kyseisen tuotteen alkuperätodistuksena ja tähän tuotteen edelleen soveltaa etuuskohtelua, vaikka jälkikäteen tarkastus olisi tuottanut tulokseksi, että tavarankäytön alkuperä on tuntematon. Toimivaltaiset viranomaiset joutuisivat tällöin siis mahdollisesti tietoisesti myön-

25 – Edellä alaviiteessä 20 mainitut yhdistetyt asiat Faroe Seafood (tuomion 16 kohdan ensimmäinen virke); vrt. myös edellä alaviiteessä 24 mainittu asia Huygen (tuomion 16 kohta) ja asia C-97/95, Pascoal & Filhos, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4209, 30 kohta).

26 – Edellä alaviiteessä 20 mainitut yhdistetyt asiat Faroe Seafood (tuomion 16 kohdan toinen ja kolmas virke, korostus tässä); vrt. myös edellä alaviiteessä 24 mainittu asia Huygen (tuomion 16 ja 17 kohta) ja edellä alaviiteessä 25 mainittu asia Pascoal & Filhos (tuomion 30 kohta).

27 – Vastaavasti myös edellä alaviiteessä 25 mainittu asia Pascoal & Filhos (tuomion 35, 36 ja 41 kohta) ja edellä alaviiteessä 20 mainitut yhdistetyt asiat Faroe Seafood (tuomion 63 kohta). Käsiteltävänä olevassa asiassa ei muuten käytettävissä olevien tietojen perusteella voinut edellä alaviiteessä 20 mainittuista yhdistetyistä asioista Faroe Seafood (sen tuomion 5, 6 ja 17 kohta ja sitä seuraavat kohdat) poiketen, Viron tulliviranomaisten kanssa sisällöllistä erimielisyyttä tarkastuksen tulosesta tuloksesta. Se, etteivät Viron viranomaiset olleet tullien jälkikäteen tarkastuksen tuloksesta vielä lopullisesti peruuttaneet kyseisiä EUR.1-tavaratodistuksia, johtui pikemminkin pelkistä muodollisista syistä (vrt. tämän ratkaisuehdotuksen 17 kohta). Tämä ei kuitenkaan estänyt Alankomaiden tulliviranomaisia käsittelemästä tuotua voita alkuperältään tuntemattomana voina välittömästi sen jälkeen, kun jälkikäteen tarkastuksen tulos oli varmistunut.

tämään tuotteelle etuuskohtelun, vaikka tuote ei täytä etuuskohtelun edellytyksiä. Tällä tavalla edistettäisiin myös tuontiin liittyviä väärinkäytöksiä ja petoksia.

voidaanko tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuteen sanamuotoon vedota myös silloin, kun ei ole annettu tämän säännöksen toisessa alakohdassa tarkoitettua virheellistä todistusta.

42. Sen vuoksi toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava seuraavasti:

44. Pääasian kaltaisessa tilanteessa, jota juuri on kuvattu, on annettu virheellinen todistus. Sen vuoksi toisen ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan ei tarvitse vastata.

Jos EUR.1-tavaratodistukseen merkittyjen tavaroiden alkuperää ei pystytä varmasti vahvistamaan jälkitarkastuksessa, kyseessä on tullikoodeksin 220 artiklan, sellaisena kuin se on, 2 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu virheellinen todistus.

C Kolmas ennakkoratkaisukysymys: todistustaakan jakautuminen

Toisen kysymyksen toinen osa: tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon soveltaminen tilanteessa, jossa virheellinen todistus puuttuu

45. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin haluaa selvittää, kenen vastuulla on sen todistaminen, että todistus perustuu viejän ilmoittamiin virheellisiin tosiseikkoihin, ja kenen on vastaavasti todistettava, että todistuksen myöntäneet viranomaiset ilmeisestikin tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että tuotteet eivät olleet oikeutettuja tullietuuskohteluun. Tällä ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin viittaa todistustaakkaan, joka liittyy tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannessa alakohdassa tarkoitettuihin edellytyksiin.

43. Toisen ennakkoratkaisukysymyksensä toisessa osassa ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin pyytää tietoa siitä,

Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan ensimmäinen osa: todistustaakka viejän antaman selvityksen virheellisyydestä

virheellisesti ja että todistuksen virheellisyys on johtunut siitä.

46. Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan ensimmäinen osa sisältää poikkeuksen toisen alakohdan mukaiseen todistuksen antamiseen erehdyksessä. Tulliviranomaisten *ei poikkeuksellisesti* katsota antaneen virheellistä EUR.1-tavaratodistusta *erehdyksessä*, jos todistus perustuu viejän antamaan virheelliseen selvitykseen tosiasioista.

47. Prosessioikeuden yleisesti tunnustettujen sääntöjen mukaan sen, joka vetoaa säännöksen edellytyksiin, on yleensä todistettava edellytysten täyttyminen.

48. Viranomainen, jonka velvollisuutena on lain mukaan kannettavien tullien määrien kirjaaminen tileille jälkikäteen, vetoaa yleensä tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan ensimmäiseen osaan. Näin ollen tämä viranomainen – yleensä sen jäsenvaltion tulliviranomainen, johon tuonti tapahtuu – on siis vastuussa sen todistamisesta, että viejä on todella selvittänyt tosiasiat

49. Tällainen todistustaakan jakautuminen on myös oikeutettua, sillä viranomainen kykenee yleensä paremmin näyttämään asiat toteen kuin esimerkiksi tuontia harjoittava yritys. Se voi tehdä hallinnollista yhteistyötä kolmannen maan viranomaisten kanssa ja saada selville, *mitä tietoja* siellä käydyssä menettelyssä on todella annettu ja *mihin EUR.1-tavaratodistuksen sisältö todella perustuu*. Vapaakauppasopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 3 28 artiklan 3 kohdassa määrätään sitä varten nimenomaisesti, että hakemuslomakkeet on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan. Viejän hakemuksessaan esittämien tietojen *oikeellisuus tai virheellisyys* on lisäksi arvioitava kaikkien hakemukseen sisältyvien tietojen perusteella,²⁸ jolloin vientimaan tulliviranomaiset ovat pöytäkirjan N:o 3 32 artiklan 3 kohdan mukaan oikeutettuja suorittamaan kaikki tarpeelliseksi katsomansa tarkastukset.²⁹ Viejä puolestaan on pöytäkirjan N:o 3 28 artiklan 1 kohdan mukaan velvollinen säilyttämään vähintään kolmen vuoden ajan asiakirjat, joilla se voi todistaa viemiensä tavaroiden alkuperänsä.

28 - Vrt. asetuksen N:o 2700/2000 11 perustelukappale, jossa selvitetään erityisesti tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa.

29 - Näitä tarkastuksia voidaan, kuten pöytäkirjan N:o 3 32 artiklan 1 kohdasta käy ilmi, suorittaa pöytäkirjan *kaikkien edellytysten* täyttämiseksi.

50. Viejän velvollisuus säilyttää asiakirjansa osoittaa kuitenkin myös sen, että toimivaltaisten viranomaisten näyttö riippuu viejän tarjoamasta yhteistyöstä. Jos viejä ei velvollisuksiensa vastaisesti säilytä asiakirjoja, joita tarvitaan vietyjen tavaroiden alkuperäaseman tarkastamiseen, tulliviranomaisten on *ilman omaa syytään* mahdotonta näyttää toteen, onko annettu virheellisiä vai oikeita tietoja. Tällaisessa tapauksessa olisi kohtuutonta sysätä todistustaakka tulliviranomaisille. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Euroopan yhteisö ei voi vastata tuojien tavarantoimittajien virheellisestä toiminnasta aiheutuneista haitallisista seuraamuksista.³⁰

51. Jos viejän alun perin antamien tietojen tarkastus siis epäonnistuu sen vuoksi, että se ei ole itse velvollisuksiensa vastaisesti säilyttänyt tarvittavia asiakirjoja, on sopivaa kääntää todistustaakka. Tällöin todistustaakka siirtyy tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan ensimmäisen osan mukaisesti tullivelan (velan) maksamisesta vastuussa olevalle velalliselle, eli velallisen on todistettava, että kolmannen maan viranomaisten antama EUR.1-tavaratodistus perustui oikeaan selvitykseen tosiasioista. Viejän virheellinen menettely tai erehdys ovat velasta vastuussa olevan velallisen tavannomaisia kaupallisia riskejä, joita ei voida pitää

ennalta arvaamattomina liiketoiminnassa. Vaikka velasta vastuussa oleva ei voi vaikuttaa sopimuskumppaniensa toimintaan, hänellä on kuitenkin vapaus valita kumppaninsa, ja hänen on varauduttava niiden virheelliseen menettelyyn esimerkiksi sisällyttämällä tekemiinsä sopimuksiin vastaavat lausekkeet tai ottamalla erityinen vakuutus.³¹ Velan maksamisesta vastuussa oleva henkilö ei siis myöskään joudu todistustaakan kääntämisen johdosta ”vastuuseen järjestelmän huonosta toiminnasta”.³²

52. Todistustaakan kääntäminen siinä tapauksessa, että viejä ei ole velvollisuksiensa vastaisesti säilyttänyt tarvittavia asiakirjoja, on lisäksi sopuoinnussa sen kanssa, että yhteisön lainsäätäjän tavoitteena on torjua tavaroiden tuontiin etuusjärjestelmän yhteydessä liittyviä sääntöjenvastaisuuksia ja petoksia.³³ Muuten saattaisi syntyä houkutus käyttää etuusjärjestelmää väärin yhteisön

30 – Edellä alaviitteessä 25 mainittu asia Pascoal & Filhos (tuomion 59 kohta).

31 – Vastaavasti edellä alaviitteessä 25 mainittu asia Pascoal & Filhos (tuomion 59 kohta) ja asia C-210/00, Käserel Champignon Hofmeister, tuomio 11.7.2002 (Kok. 2002, s. I-6453, 80 kohta), joista viimeksi mainittu koskee virheellisten ilmoitusten antamista vientitukien yhteydessä.

32 – Vrt. asetuksen N:o 2700/2000 11 perustelukappale, josta käy ilmi, että tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uudella sanamuodolla pyritään välttämään sitä, että velan maksamisesta vastuussa oleva henkilö joutuisi vastuuseen järjestelmän huonosta toiminnasta, joka johtuu kolmannen maan viranomaisten tekemästä erehdyksestä.

33 – Vrt. esimerkiksi asetuksen N:o 2700/2000 toinen perustelukappale. Vastaavasti myös asetuksen N:o 2913/92 kahdeksas perustelukappale sekä asia C-385/03, Käserel Champignon Hofmeister, tuomio 14.4.2005 (Kok. 2005, s. I-2997, 27 ja 28 kohta) ja edellä alaviitteessä 31 mainittu asia Käserel Champignon Hofmeister (tuomion 60 kohta), joista viimeksi mainittu koskee vientitukijärjestelmää.

talousarviota vahingoittavalla tavalla ja salata väärinkäytökset tuhoamalla säilytettäväksi määrätyt asiakirjat. Siihen ovat yhteisöjen tuomioistuimen käsittelyssä viitanneet oikeutetusti erityisesti Italian ja Alankomaiden hallitukset.

sesti tähän poikkeukseen. Prosessioikeuden yleisesti tunnustettujen sääntöjen mukaan tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan toisen osan mukainen todistustaakka on tässäkin tapauksessa velan maksamisesta vastuussa olevalla.

Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan toinen osa: käsitteeseen ”tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää” liittyvä todistustaakka

55. Yhteisössä asuva velan maksusta vastuussa oleva velallinen ei tosin voi yksin oikein arvioida saati sitten todistaa kolmannen maan toimivaltaisilla viranomaisilla EUR.1-tavaratodistuksen antamisajankohdalla ollutta *sisäistä tietoa*. Velalliselta puuttuu, kuten kaikilta ulkopuolisilta, riittävä käsitys sikäläisten viranomaisten sisäisistä asioista.

53. Tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan toinen osa sisältää tämän alakohdan ensimmäistä osaa koskevan poikkeuksen. Sen mukaan todistuksen antamista pidetään toisen alakohdan mukaisesti eredyksenä erityisesti, kun on ilmeistä, että EUR.1-tavaratodistuksen antaneet viranomaiset tiesivät tai niiden olisi pitänyt tietää, että kyseiset tavarat eivät olleet oikeutettuja etuuskohteluun.

56. On kuitenkin otettava huomioon, että tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon kolmannen alakohdan toinen osa on tarkoitettu sellaisia tapauksia varten, joissa on *ilmeistä*, että kolmannen maan viranomaiset tiesivät tietyt seikat tai niiden olisi pitänyt tietää niistä. Tällöin voi olla kyse vain seikoista, jotka voidaan todistaa myös ilman käsitystä kolmannen maan viranomaisten sisäisestä tiedosta tai sisäisestä organisaatiosta. Jos kyseisessä kolmannessa maassa ei esimerkiksi ollenkaan ole kyseisen tuotteen tuotantolai-

54. Tuontitullien maksusta jälkitullauksin vastuussa olevat velalliset vetoavat säännölli-

toksia, on ilmeistä, että tällaiselle tuotteelle ei voida antaa tuossa maassa alkuperäsemaa.³⁴ Velan maksusta vastuussa oleva voidaan siis ilman muuta velvoittaa todistamaan tällaiset ja muut niiden kaltaiset tosiseikat.³⁵

kolmannen alakohdan mukaisten edellytysten täyttymisestä kuuluu sille, joka tähän säännökseen vetoaa.

57. Tässä tilanteessa todistustaakka voi jakautua niin kuin se prosessioikeuden yleisesti tunnustettujen sääntöjen mukaisesti jakautuu; todistustaakkaa ei tarvitse kääntää.

Jos viejä ei velvollisuuksiensa vastaisesti kuitenkaan ole säilyttänyt asiaankuuluvia asiakirjoja, joilla voidaan todistaa vietyjen tuotteiden alkuperäsema, velan maksusta vastuussa olevan velallisen on todistettava, että kolmannen maan viranomaisten antama EUR.1-tavaratodistus perustuu oikeaan selvitykseen tosiasioista.

Välipäätelmä

58. Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava seuraavasti:

D Neljäs ennakkoratkaisukysymys: tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan alkuperäisen sanamuodon tulkinta

Todistustaakka tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uuden sanamuodon

59. Neljännessä ennakkoratkaisukysymyksessään ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin pyytää tietoa tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan alkuperäisen sanamuodon tulkinnasta. Tämä kysymys on esitetty vain siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi. Koska ensimmäiseen kysymykseen vastataan tässä ratkaisuehdotuksessa myöntävästi ja pääasiassa esitetyn kaltaisiin tosiseikkoihin sovelletaan tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan b alakohdan uutta sanamuotoa, neljänteen kysymykseen ei tarvitse vastata.

34 – Pelkkä se tosiasia, että kolmansien maiden viranomaiset – kuten käsiteltävänä olevassa asiassa – eivät ole tarkastaneet viejää eivätkä ole vaatineet tiettyjä asiakirjoja, ei kuitenkaan etukäteen anna syytä olettaa, että on *ilmeistä*, että nuo viranomaiset tiesivät tai heidän olisi pitänyt tietää, että viedyt tavarat eivät olleet oikeutettuja etuuskohdeltuihin.

35 – Lisäesimerkkinä vrt. edellä alaviitteessä 10 mainitussa asiassa *Illuminónica* kuvattu tilanne (tuomion 49–52 kohta).

VI Ratkaisuehdotus

60. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa *Gerechthof te Amsterdamin* esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Yhteisön tullikodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 muuttamisesta 16 päivänä marraskuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2700/2000 220 artiklan 2 kohdan b alakohtaa sovelletaan myös tullivelkoihin, jotka ovat syntyneet ja joiden jälkitullaus on tehty ennen kyseisen säännöksen voimaantuloa.
- 2) Jos EUR.1-tavaratodistuksessa mainittujen tavaroiden alkuperää ei pystytä vahvistamaan jälkitarkastuksessa, kyseessä on tullikodeksin 220 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna, 2 kohdan b alakohdan toisen alakohdan mukainen virheellinen todistus.
- 3) Todistustaakka tullikodeksin 220 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna, 2 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan mukaisten edellytysten täyttymisestä kuuluu sille, joka tähän säännökseen vetoaa.

Jos viejä ei velvollisuuksiensa vastaisesti kuitenkaan ole säilyttänyt asiaan kuuluvia asiakirjoja, joilla voidaan todistaa vietyjen tuotteiden alkuperäasema, velan maksusta vastuussa olevan velallisen on todistettava, että kolmannen maan viranomaisten antama EUR.1-tavaratodistus perustuu oikeaan selvitykseen tosiasioista.